

Impressies uit het andere Duitsland

Hinke Pietersma

Twintig jaar na de val van de Berlijnse Muur is een mooi moment om de balans op te maken van de Duitse eenwording, moet Jeroen Kuiper, correspondent in Berlijn, gedacht hebben. Als student bezocht hij de DDR in haar nadagen, na de val de Muur en voor de eenwording van beide Duitslanden. Hij raakte gefascineerd door het Oost-Europese clichébeeld dat hij er aantrof. Twee decennia later reisde hij voor zijn boek opnieuw door het andere Duitsland, de voormalige DDR, om met de inwoners te praten over hun persoonlijke ervaringen.

Het boek is vooral een weerslag van deze persoonlijke ervaringen. Dit is zowel de kracht als de zwakte ervan. Door een keur aan onderwerpen en mensen ontstaat een heel sprekend beeld van het leven toen en nu, dat wordt onderstreept door persoonlijke reisfoto's. Het gaat van curiositeiten uit het DDR-verleden, zoals de vele

naaktstranden en de Indianen-hype, schaduwzijden als de invloed van de Stasi en gedwongen adopties, tot het troosteloze heden van de leegloop van het platteland en een sterk rechts-extremisme.

De veelheid aan onderwerpen, persoonlijke ervaringen en visies maken het lastig tot een eendoordeel te komen. Een afsluitend hoofdstuk waarin de auteur zelf de balans opmaakt zou hierbij geholpen hebben. Nu zijn het vooral de inwoners zelf die de balans van hun individuele leven opmaken en daarbij tot heel verschillende inzichten komen. Zo verlangen de leden van de vereniging Rotfuch terug naar het socialistische experiment van de DDR en doen weer anderen onbekommerd mee aan de *Ostalgie* zonder de geschiedenis te willen terugdraaien. De heimwee naar de DDR uit zich bijvoorbeeld in het verzamelen van overblijfselen uit de DDR in persoonlijke musea, het ontstaan van een ware markt in typische DDR-producten en een herwaardering van de Trabant.

De reis door het huidige Oost-Duitsland brengt tevens het failliet van dit andere Duitsland pijnlijk in beeld. Bijvoorbeeld in het verhaal van de chauffeur van de 'SRV-wagen', die de oude vanden dagen op het ontvolkte platteland van eten voorziet. Of in het verhaal van de socialistische modelstad Hoyerswerda, waarvan het inwonertal bijna halveerde en waar

nu volop gesloopt wordt. De vastbesloten werklozen die al meer dan tweehonderd dagen tegen het sociale stelsel demonstreren. In de grensstreek ontwaart de schrijver ook een positieve ontwikkeling waar allerlei Poolse ondernemers en werknemers zich vestigen en nieuw leven brengen in gebieden, waar hele generaties zijn vertrokken. En ondanks alle controverse rond de intensieve veehouderij brengen ook de Nederlandse varkensboeren hoop door de banen die ze bieden.

Hoewel dit boek dan niet de balans opmaakt van de Duitse eenwording, is het een interessante kennismaking met het huidige Oost-Duitsland door de ogen van zijn inwoners. Zowel de huidige problemen van werkloosheid, de invloed van extreemrechts, de leegloop van steden en platteland, de vergrijzing, als de verheerlijking van het DDR-regime passeren de revue. De schrijver beperkt zich niet tot de persoonlijke lotgevallen van oorspronkelijke inwoners van de DDR, maar spreekt ook met nieuwkomers als de Poolse en Nederlandse ondernemers. Het boek leest makkelijk weg en laat de lezer achter met het beeld van een ontredderd stukje Duitsland met hier en daar een sprankje hoop.

- Jeroen Kuiper, *Het andere Duitsland*, Uitgeverij Nieuw Amsterdam, Amsterdam 2009, 208 blz., ISBN 9789046806364, € 17,95

**Kijk ook
op onze website
www.hum.uva.nl/oosteuropa**